

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, Junius' 25-dikén 1819.

B é t s.

Itt a' fő várost és Leopoldstadt nevű külső várost eddig sa híd foglalta öszsze, mely még 1774-ben építettvén, azóta két vershen újítatott-meg: de végre úgy elromladozott, hogy helyette egészen új hídnak építtetését kellett meghatározni, melly eránt is Császár ő Felsége oly rendelést tenni méltóztatott, hogy az, az előbbeni hídnak helyen úgy építessék, hogy a' hídnak közepe kő-lábon, vagy kő oszlopon fekügyék, 's két végeit a' partoknak vesse, mellyek e' végre négy szegletre faragott nagy kövekből rakattalják-lei, valamint szintén az a' közép kő-oszlop is, melly a' Duna közepének fenekéről nyúlik-fel, 's a' melynek fundamentuma a' víznek fenekére oly mesterségesen tétetett-le, a' milyen még eddig az Austriai Cs. K. Birodalomban nem találatott. A' kő-láb' hossza 15 ölayi, szélessége pedig legalól 12 lábnyomnyi, 's aprónként a' felső lapjaig keskenyedik annyira, hogy a' felső lapja, mellyen a' híd' közepe fog nyugodni, 9 lábnyomnyi szélességű leszen. Ezen kő-láb' fundamentuma' letétetése' módja volt, mint mondók, olyan, melly még eddig az Austriai Monárkiában nem találatott. Gerendákból épült nagy ládának vagy bárkának segedelmével botsátották-le a' kész fundamentomot a' víz fenekére, a' melly így esett-meg:

Előre egy olyan hosszúságú, szélességű 's formájú bárkát készítettek,

mint az építendő kőoszlop' hossza, szélessége 's figurája kívánta. Ezt, mint hajót, oda lehetett usztatni, a' hova akarták. Tehát a' part mellé huzták, 's a' híd' fundamentomát kedvekre, leg gonosabban hifatagott kövekből, ezen bárkának fenekére berakták. Ez meg lévén a' bárkát oda huzták, a' hova az oszlopot kellett építeni a' víz' közepére, 's a' hova már sürűen, hogy egy mást érje, emberderéknyi vastagságú czövekeket vertek-le a' víz' fenekébe, 's azután a' víz alatt éppen a' földszínel egyenlően, és *horizontaliter*, elfürészelték, 's a' bárkát úgy állították, hogy, minckutánna több-több kő rakatott belé, lassanként a' víz' fenekére, a' levert czövekekre, lefekügyék. Valami hat hetek teltek belé, míg ezen kőoszlopot, az ekképpen lebotsátott fundamentomon, a' víz közönséges magasságig felépíthették, a' hova osztán, Császár ő Felsége parantsolatjából és nevében, *Ferdinandus* Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegsége, *Ferentz Károly* Cs. Fő Hertzegnek, *Károly* Cs. Fő Hertzegnek és Hívese' *Henrika* ő Fő Hertzegasszonyágának, 's *Antal*, *Lajos*, és *Ludolph* ő Cs. Fő Hertzegségeknek, továbbá néhány Cs. Kir. Ministerelnek, Elölülöknek, a' hídépítéshez befolyással lévő Tisztviselőknak, Magistratualis Elöljáróknak, 's némelly fő Méltóságoknak jelenlétekben, ezen Junius 19-dikén déli 12 órakor, a' talpkövet, az e' végre üresen hágyatott helyre, közönséges pom-pával betette, minckutánna azt, az itt

lévő Fejedelmi Érsek az Egyházi ceremóniák szerint megszentelte volna. A kőnek üregébe betette ő Cs. Fő Hertzogsége a' Koronaörökös örök emlékezetül ezen új hidnak pergamenten lévő rajzolatját, egy on-láblával, mellyre a' jelenlévő Fő Személyek a' magok neveket önn' kezeikkel telmetszették vala, ezen esztendőben veretett külömkkülömb pénzekkel, 's egyéb emlékeztető pénzemekkel egygyűlt. A' fedelen, mellyel a' kőnek ezen üregét befedték, ezen irás olvastatik:

Im Namen und aus allerhöchstem Auftrag Seiner Majestät Franz des I., Kaisers von Oesterreich, legte diesen Grundstein Erzherzog Ferdinand, Kronprinz, den 19. Juni 1819.

A' víz' jobb partján, hol a' Fő Személyek összaszgyülekeztek vala, e' végre egy drága és pompás, veres matériával bevont sátor állítottatott vala fel; hol a' did modellja, rajzolatjai, plánjai 's a' talpkőnek letevéséhez megkívánható készületek lerakattattak, 's a' honnét végre az özsze gyülekezett Fő Személyek, egy, zöld posztóval bevonatott 's szőnyegekkel felczifított, karos, hajós hidon, a' víz' közepére, a' víz' színén felyül már a' bárkához hasonló magasságra felemelkedett kőoszlopra besétáltak, a' hol ol-tár állítottatott fel 's mindenek oly diszesen felkészítették vala, mint egy ily pompa' méltósága kívánta. A' hidnak építésén dolgozó emberek, ez napi munkájuktól való megszünésükkor, Conventiós pénzben egyegy napi fizetéssel ajándékoztattak meg Felsőges parantsolat szerint.

* * *

Prágában, Császár és Király ő Felsőgenek az 1814-dik esztendőbeli győzedelmes tsatázásokból való szerentsés visszajövele' emlékezte' napját, Jún.

16-dikát, valamint az azolta eltelt esztendőben úgy most is katonai fényes pompával inneplették, mellyet különösen betsesített egyebek között az, hogy 11 penzionatus tiszteknek 's 656 invalidus katonáknak, kik minnyájan az 1813, 1814, és 1815-dik esztendőben tétettek a' további szolgálatra alkalmatlanokká, 19,400 forintok osztattak - ki, melly sum-mát az ezen célra nézve fennálló egyesület határozott ezeknek számára. Ezen közönséges katonai innepre az egész őrző sereg kiállítottatott, egy e' végre felállított sátoros oltárnál nagy mise mondottat, a': *Gott erhalte Franz den Kaiser!* szép muzsikaszó mellett élénkelte-tett, 's a' kiállvalévó katonaságnak és a' Moldau vize' partjára kivonatott három batteria ágyuknak sálvelővéseik által rekesztetett-be.

S v é t z i a .

A' Király Jún. 2-dikán útnak indult Stockholmból Skániába, a' hol, Herrevadskloster nevű helység' környékén, a' Bonarpsi pusztaságon, gyakorlási lögeret tartat. A' seregeket a' Koronaörökös Princz kommandirozza. — A' Királynak Stockholmból való távolléte alatt a' Státusnak négy nevezetes embereiből álló Tanács folytatja az Országlást. — A' Své-tziában üresen lévő legfőbb Egyházi méltóságra, a' Linköpingi Püspököt Rosenstein Ur neveztetett-ki, ki is eszserépt Upsala-i Érsek leszen. — A' Király megparantsolta a' Norvégiai Kormányozószéknek, hogy nyomoztassa-ki, miből cred-hettek a' Norvégiában mostanság történt mód nélkül sok égések. Az igazság' kiszolgáltatására ügyelő és Politziai Tisztekre pedig azt bizta a' Király, hogy vigyáztassanak Ágenscik által a' városokban tartózkodó idegenekre, kik a' lakosok közzé elegyedve vannak, hogy mi-keppen viselik magokat, 's azokat, kik

eránt gyanú támadhat, törvényesen ke-
ressék meg.

A' Stockholmi Udvari Ujság ily nyilatkoztatást bocsátott világ' elejébe: — „Különbkülömb idegen Ujságlevelék oly czikkelyeket hirdettek-ki Svétziára és ennek Országlószékére nézve, a' mellyek- nek képtelensége oly nagyon szembetü- nő, hogy tsak megczáfolást se' érdemelnek. Hogy azt feltehessük, hogy más Hatal- masságok magokat a' mi belső dolgaink- ba akarnák avatni, előbb azt kellene el- hianunk, hogy ők a' népeknek minden jusaikról 's azon tekintetről is elfelejt- keztek, a' mellyel ezeknek politikai füg- getlenségek eránt viseltetni tartoznak. Megbántanók ezen Hatalmasságokat, ha tsak alkalmasoknak tartanók is őket az efféle projektumokra, mellyeknek, tsak plánumul való felvétetése is a' közép századoknak rettentőségeik között szaita- ná vissza a' népeket, 's a' mellyeknek munkába lejendő vétetetések, ha mind- járt lehetséges volna is, vérrel és om- ladozásokkal fedezné be Európát. Ha va- lamelley Országlószék oly rosszszul taná- tsoltatna, hogy a' közönséges szabadság- nak 's a' népek' jusainak hátat fordítván, a' mi Országlószékünk' elejébe oly pro- jektumot terjesztene, melynek a' lenne czélzása, hogy Országlószékünk és Alatt- valóji közzé egyenetlenségnek magvát hin- tetzen-el, egy szempillantásban azt fog- nók látni, hogy a' nemzet éppen azzal a' bosszszankodással járul a' thronus' lá- baihoz 's azzal a' közönséges megegygye- zéssel jelenti-ki ezelőtt a' maga bosszszan- kodását, a' melly ötöt 1815-ben lelkesít- tette, midőn azeránt panaszolkodtak nem- zetünk' Deputatusaik, hogy a' Carls- ruhei Udvari Ujság a' Badeni Ház' egy- gyik tagjának, valamelley Svétziai Titu- lust adott. Midőn mi magunkat Kirá- lyunk' oltalmazására bizzuk, ki meg ma- gát költsönösen a' mi szeretetünkre és

háládatosságunkra bizza, mi mind eze- ket a' híreket, akárhonnét vegyék szár- mozássokat, úgy tekintjük érdemlett meg- vetéssel, mint azon néhány elmének szerzeményét, a' kik nem egyébről, ha- nem tsak bitangolásról 's a' társasági rend' felforgattatásáról álmodnak, nemes büszkeséggel emlékezyén arra a' felelet- re, mellyet Királyunk ő Felsége az Or- szág' Követeinek 1815-ben adott, 's ezen megjegyzésre méltó 's a' Skandinaviai népeket megnyugtató szavakon végezt: „Az Eszaki, és Balticum tengerek által „körülvétetve lévén, birtokában vagyunk „mi a' létel' minden boldog és szabad „elementumainak. Nélkünk nintsen okunk „azt feltenni, hogy valamelley Országló- „szék boldogságunkat irigyelvén ezt meg- „zavarni iparkodna: de ha tsakugyan ta- „lálna lenni valaki, tudja-meg: Hogy, „ha ezen Országnak Kronikáji azon meg- „bántatásokról beszéllnek, mellyekkel „ezen Országot ottanottan illetni mérész- „lették, beszéllnek ugyan ennek Kroni- „káji azon tselekedetekről is, mellyekkel „ez, azon megbántatásokért bosszszút ál- „lott. Az a' bosszszankodás, mellyet ti, „Uraim, azon megtámadtatásoknak olva- „sására éreztetek, mellyet szabadságtok „'s függetlenségtek ellen elkövettek, még „nagyobbitaná, ha ez lehetséges volna, „az én erántatok való tekintetemet 's a' „nemzet eránt való határt nem esmerő „hajlandóságomat. Az általotok nékem „adott jusok által erős, azoknak kiterje- „dését tekintvén szerentsés, 's az által, „hogy hazámeránt tartozó kötelességei- „met tellyesitettem, még szerentsésebb „lévén, tsendességgel elvárom azokat, „kik törvényes jusainknak megsértésére „fognak jöni. Várokozni fogok addig, míg „a' tébolyodottság az embereket annyira „meg nem valkitotta, hogy vélték elhi- „lathesse, hogy a' népek minden Vá- „lasztási jusaikat elvesztették, de

„Ekkor osztán lelkennek egész erejével
 „s az Egektől adatott egész háterságom-
 „mal élni fogok a' Ti jusaitoknak 's a'
 „magaméinak védelmezésére.“

Azok a' hírek, hogy a' Nagy Hatal-
 masságoknak *Londonban* a' Norvégiai
 adósságokat illető alkudozásaik, mellye-
 ket ott, a' Kieli Kötésnek 6-dik czik-
 kelyére nézve folytattak, elvégződtek vol-
 na, megvalóságosultak. Az ezen tárgya-
 lat illető Alku Május 30-dikán Stock-
 holmba megérkezvén, megerősítés végett
 a' Királynak haladék nélkül elejébe ter-
 jesztetett, 's már a' Király által is hely-
 behagyattatott. Ezen Alku szerént ugyan
 valamivel kissébb summát fog Dánia Své-
 tziától kapni, mint a' mennyihez számot
 tartott, de nyertes annyiban, hogy azt,
 a' mit kapni fog, rövidebb időszakozon-
 ként kapja, melly eránt kezeség való-
 tatott.

D á n i a.

Svédziai Gróf Thott, mint Kurir
 Holst nevű Obersterrel Koppenhá-
 gába érkeztek, hogy, mint hallik, a'
 Királyt bizonyossá tegyék affelől, hogy
 a' Skániába lógerbe gyülekezett Svéd
 sereg Junius' 25-dikán ismét szélyel fog
 oszlani, és legkissebb ellenséges czélzá-
 sa nintsen. Ugyan ezen Kurirok 800 tá-
 borí igavonó lovakat vásárlottak Koppen-
 hágában 's által küldötték Svédziába. A'
 rekruták, kik itt ezen gyakorlási időre
 összehivattattak, most nem mindjárt
 botsáttatnak-el, hanem tovább is Rege-
 mentjeiknél fognak maradni. A' fegyve-
 res házakban is folytattatik a' munka.

P r u s z s z i a.

Arról a' Plöhwe nevű Pruszsus
 Királyi Testőrző tisztről, Kapitányról,
 kiről azt említettük valá röviden, hogy

gondolatlan beszédjéért Posenbe küldet-
 tett, azólta ily tudósítást adott-ki a' Bai-
 reuthi újság, Berlini ézikely alatt:
 „Plöhwe Rudolph Hanns Kapitány,
 Sand Lajos Károlynak egygyik barátja,
 a' ki valami vakmerő beszédremérészett
 fakadni, a' testörző seregtől általtétetett
 a' Poseni Regementhez, a' melly törté-
 nénet egy kevés felindulást okozott az itt
 (Berlinben) lévő katonaság között. Ka-
 pitány Plöhwe, ki az utolsó, úgy neve-
 zett Megszabadulási hadakozásban, Sand-
 al egygyütt a' *Landwehr* seregnél
 szolgált, 's a' Király' kegyelmét nagyon
 megnyerte vala, egy igen hipallérozott,
 valóságos jó magaviseletű, egy úgy ne-
 vezett Orriginális férjfiú: hanem ő is
 oly *mysticus*, mint az ő volt jó barátja
 Sand. A' Brémai Újságban valami tu-
 dósítást adott-ki Plöhwe, melynek tsak
 czímírásából meg lehet az ő *mysticus*-
 ságát itélni, melly ezen szavakkal ál-
 lott. „Az én kedves ötsémnek Sand
 „Károlynak emlékezetére, az én Keresz-
 tyén Nemet Atyámfianak oktattatások-
 ra, hogy előrevaló vigyázók legyenek,
 „s a' jusok' és igasság' minden megva-
 „kult ellenségeinek meginttetetésekre.“
 — Kapitány Plöhwe minden ember-
 rel, az első hezzászolláskor, *per Te!*
 beszélt. Sandal Erlangában esmerke-
 dett volt meg. A' Wartburgi inne-
 pen is egygyütt voltak.

Spanyol Amérika.

A' Buenos-Ayresből Mártz. 10-dikén
 és Chiliből Jan. 29-dikén indult tudósi-
 tások szerént, a' Kir. seregek Chiliben
 Santa Fénél utolszor végképpen megveret-
 tetvén, Chilinek minden határaitól eltá-
 voztak. — Lord Cochrane négy Fre-
 gátokkal a' Valparaisói kikötőhelyből Jan.
 14-dikén kivevezett vala, mind gondolták,
 oly czélzással, hogy a' Limai partok-
 hoz közelítvén, az Aricai 's Callaói

lökötőhelyek ellen próbákat tegyen 's ha lehet, az azokban találtató Spanyol hajókat semmivé tegye, elégesse, remélvén, hogy a' bizodalmallankodni kezdett Perui Patriótáikban ekképpen új tüzet gyujthat. Ezen négy Fregátok mind Anglus hajóslegényekkel vagynak megrakattalva.

Spanyol Ország.

Mint mondják, azt az egy Fregátból 's két lineahajókból álló tsapatot, melly a' napokban Hadiksból minden fegyveres sereg nélkül oly czélzással kivezett vala, hogy a' Tsendes tengeren sietséggel megjelenvén, ott a' Lord Cochrane vezérlése alatt lévő insurgens hajókat semmivé tegye, nem soká az a' szerentséllenség érte, hogy az egygyik Lineahajó, az I-ső Sándor nevű, megromolván, a' Hadiksi kikötőhelybe visszazatérni kéntelenített, melly szerént tsak egy Linea- 's egy Fregathajóból álló expeditzió erezhettel a' Tsendes tengerre.

Az Amerikai insurgensek' prédáló hajói úgy meglepték a' Spanyol és Portugallus partokat a' S. Vencent fokától fogva az Orlegali fokig, hogy hadi hajónak oltalmazása nélkül onnét egy kereskedő hajó is ki evezni nem mérészel; vagy ha kivez, azonnal eltsípik. E' napokban is kettőt fogtak el a' Gallitziai part mellett a' partonlétők láttára. Már még a' Gibraltári szoros tengernél se' mutatják magokat a' Spanyol és Portugallus hajók. A' Hadiksi öbölben egész addig kergetik a' rablók az üzöbe vett hajókat, hogy tovább a' kikötőhely' torkát védelmező sántzokon lévő ágyuk miatt nem kergethetik.

Orosz Birodalom.

Közönséges Ujságvelelekben ily cikelyt olvasunk ezen nagy kiterjedésű birodalomnak, mostani fegyveres erejéről: Az Orosz armáda ma az itt következő

fegyveres seregekből áll: 360,000 regularis gyalogokból; 68,000 lovasokból; 49,600 ágyuzókból; első lineabeli 100,000 tartalék emberekből; második lineabeli 50,000 tartalék emberekből; 75,000 Vetteranusokból; 86,000 Kozákokból, Kalmukokból, Baschkir 's egyéb efféle nemzetikatonaságból; és 75,000 hajós legényekből, mindegygyütt 865,600 emberkből. Ez ma Európában a' legnagyobb fegyveres erő.

Frantzia Ország.

Marschal Soult Jun. 8-dikán megérkezett a' maga *Velleneuve l' Etang* nevű falusi jószágába, a' melly Sant Cloud mellett van.

A' Frantzia Országban fennálló házárd-játékok' gazdasági tisztségének Párisban lévő kassájától Jun. 11-dikén 100,000 Frankot nyertek el az ott tartózkodó idegenek. A' jádzó bankót kétszer buktatták meg.

A' *Journal de Paris* munkába vette annak a' hírnek megezfölását, hogy azok a' Párisi magános levelezőnek tudósításai, mellyek egy időtől fogva a' Londoni Times nevű Ujságvelelek kihirdettek, Minister *Decazestől* folytak volna a' nevezett Anglus újságba. (Ilyen hír volt a' napokban az is, melynek közönségsé tétele által a' Times íróji, Svétziára nézve a' tudva lévő sok üres okoskodást okozták vala az Európai politikai irásokban, Ujságvelelekben).

A' Követek' kamarájában mostanság elé fordult tárgyak között nevezetes vetekedésekre adott alkalmatosságot a' folyó esztendőre való költségek' laistroma, mellyet a' Ministerek ezen kamara elejébe terjesztettek, vagy egy szóval, az úgy nevezett *Budget*. Nagyon soknak tartották kiváltképpen a' Hadi Minister' Budgetjét. Többek találtattak a' tagok közt, kik azt vitatták, hogy a' tölle kívánt

summát legalább 12 millióval lehet kevesíteni, és ha nem éppen 12 millióval is, de tsakugyan jó summával (8 millióval) tették azt alább. Leghevesebben kikelt ellene Bourdonnaye névű Követ: — „Itt, úgy mond, nem az a kérdés, hogy nevelhetjük-e mi armádánkat, hanem az, hogy kell-e azt nevelnünk? Frantzia Ország politikai állapotja új; azt a regulát, melly által nekünk vezéreltetnünk kell, nem a közönséges politika útján lehet keresnünk. A mi erőnket nem a teszi, a mi mik mi most vagyunk, hanem a mi lehetnénk. A Fejedelmek már végezetre által látták azt, hogy a thronusok azok, a mi a revolúziók által fenyegettetnek. Azon előfelé haladó tudományok, mellyek minden társasági köteleket elszaggatnak, őket meszszebbről vagy közelébből fenyegetvén, végezetre érzik őket, hogy nékiük magokat ezen közönséges ellenség ellen össze kell tsatolniok. Mi hiába iparkodunk annak titkolásán, hogy ezen gyilkosan égető tudományoknak tűzhelye nálunk formálódott. Tudják ezt a Fejedelmek. Egy reánk való tekintettel megítélik a magok állapotjának nagyobb vagy kisebb veszedelmét. Frantzia Országnak kisebb vagy nagyobb tsendessége, Országlószékének gyengébb vagy erősebb volta, s a revolúziós systemánálunk való nagyobb vagy kisebb élynyomása, szolgál nékiük már most mértékül, Európa boldogságának megítélésére, mivelhogy lehetetlen dolog az, hogy egy oly nagy Ország, mint a miénk, revolúziós gondolatokkal tele lehessen, a nélkül hogy ő azt a maga porusain, lyukain, mindenfelé ki ne lehelje, s azzal más nemzeteket is meg ne pestisezzen. A Fejedelmek, mint Dynasta-fők s mint népeiknek atyjai, duplás okból szegzik magokat ennek ellene. Nem kevesebb vagy több seregeink teszük tehát azt, a mi által mi ő hozzájuk magunknak befo-

lyást szerzünk. Nem elég, hogy a Monarkhiai systemával oly ellenkező rekrutázási törvényt tsináltunk (ezen szavak oly nagy zugást okoztak, hogy egy ideig halgatni kéntelenítették az Orátor), melly a tisztségi feljebb lépésnek módja által seregeinkbe a hadakozás és hódoltatás tüzét egészen felgerjesztette; hanem még armádánk nevelése által is akarjuk annak befolyását gyarapítani, tüzét harasztolni, s azt nemzetivé és az országlás lelkévé tenni. Egy Státus sints Európában, melly minden tisztjeit szerentesélekké tehesse; s a feljebb lépés se egészen közönséges schol; tsak megkülömböztetés képpen léphet feljebb a nagy érdem az első gráditson túl. Tsak mi adunk ellenkező példát. Al-tisztjeink just kaptak a feljebb lépésre, holott a Constitúzióban tsak a mondatik, hogy alkalmatosokká lehetnek a feljebb mozdítatásra (zugás). Kitsiny és jól fizetett, vagy pedig egy nagy és nyughatatlan armáda közt kell választást tsennünk. Az utolsó örökké háborut, még pedig megtamadót ohajt, hogy meggazdagodhassék. Ilyen armádát tartani, azt még megnagyobbítani, s annak vezérlésére oly embereket adni, kik azt már Európa széleig hordozták, a kik vitézségek által szerzett Majoratusi jószágait elvesztették s azoknak visszaszerzését vitézség által ismét remélhetik, e valósággal annyi, mint a háborunak kívánását nevelni, ország foglalásraogatni. Ezen katonai tüz azonközben nem egygyezik meg a bekességgen fundáltatott Legitimussággal. Az armádába hódoltatás tudományát önteni, a tsatázási lelket feleleveníteni, annyi mint magunkat Usurpatorság karjai közzévetni, s a Legitimusságot megölni. Üzünk ezen systemának ápolgatásától, ne crössittsük azt a részt, a melly most gyenge ugyan, de nagyon munkás és kész a próbatételekre; melly a maga

tudománya által a' thronusnak naponként jobban jobban alája ás, a' melly, hogy a' Monarkhát annál bizonyosabban megronthassa, annak kegyelméhez folyamodik; 's a' melly minket a' Constitútiónak 's szabadságnak nevében a' Fejtelenségre 's a' Császári Constitúciókra vezérlenc. A' seregeknek nem a' száma, hanem hűsége és bátorsága, tesz a' Státusok' bizonyos oltalmát. Én arra votizálok, hogy elég leszen a' Hadi Ministerium számára 170 milliókat rendelni."

Ezen Orátor a' legnagyobb Ultrák közzé tartozik, melyre nézve a' jobb oldal nagy helybehagyással, a' bal pedig szüntelen való zugással halgatta az ő beszédjét. Vége lévén, felkiáltottak az Ultrák, hogy még kell határozói kinyomtatattatását. A' Liberálisok ellenkezőt kiáltottak, 's közzülök Constans Benjamin felállván, így szollott: „Frantzia Ország' nevében kérdem, hogy rendelhetjük-e „mi egy oly beszédnek kinyomtatattatását, „melyben a' mondatik: Hogy Frantzia „Ország' közép-pontja annak a' revolúciós indulatnak, melly egész Európát fenyegeti, 's a' melly beszéd által „a' katonai előmenetelt illető egyenlőségértelmi Constitúciónk és törvényeink „megtámogatnak?“ — El is maradt a' beszéd' kinyomtatattatásának meghatározása. Maga az Orátor kinyomtatathatja, ha tetszik.

Elegyes Dolgok.

A' Hamburgi újságban ily Czikely jött ki Jun. 21-dikén: —

„A' mi Londoni levelezőnk véllünk ily fontos és bizonyos hírt közle: Az Aacheni Congressuson meghatározták vala

az Egyesült Hatalmasságok, hogy az Afrikai Barbarus Státusokat meghívják, hogy a' magok ragadozási Systemájokat félbe szakasztván, alkalmaztassák magukat az Európaiakhoz; 's a' Nagy Britanniái és Frantzia Országlőszékekre bizták vala, hogy ezen meghívásnak végrehajtását munkába vegyék. Ezen lépés a' megegyezett Hatalmasságok' nevében már megtétt, 's minden órán közönséggé fog a' resultatuma is tétettni.

* * *

A' Báthi újabb tudósítások még keversesebben rajzolják le az ott történt irtóztató égéseket. Ott négy hét alatt négy rendbéli égés történt, u. m. Apr. 28, és Május' 14, 15 és 25-dik napjain, mellyek két kis utzán kívül egyebet mindent semmivé tettek. A' Catholicusok' templomán és Oskoláján kívül, utóbb az Evangelicusok' temploma és Oskolája is hamuvá égett.

H i r d e t é s.

Az Albert Hertzeg' Moson-Vármegyében helyheztetett Magyar Óvári Uradalma által hírül adatik, Hogy a' jövő Julius' 20-dikáig, 30 darab, megkülömböztetett szépségű, a' hazában neveltetett 's már a' Climához hozzá szokott, Helvetziai származású Szarvas-marhák, úgymint részint Bika-részint Üsző-borjak, fél esztendőtől fogva harmadfélig való esztendősök, el fognak adattatni. A' kik ezen marhák közzül vásárolni kívánnak, ezennel meghivattatnak, hogy e' végre a' mondot napig itt helyben jelentsék magokat. Költ Magyar Óváron Junius' 19-dikén 1819-ben.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —

Jun. 22-dikén 248 — 23-dikén 248½ — 24-dikén 248¾ — — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pesti Tudósításaink szerint az ott lakó vagy ott tartózkodó Magyar közönség Júnus' 16-dikán a' N. Fejér Vármegyei játszó társaságnak (e' versben) utolsó játékát szemlélte. A' tárgy a' Magyar Historiából választott: „Ilka, vagy Nandorfehérvár bevétele.“ A' történet Salamon Király idejére mutat. A' helyhezetése a' Görögök részéről a' várban, a' Magyarok részéről a' táborban mennek végbe. Apróbb tsaták a' városon kívül, azután a' közönséges megtámadtatás a' vár alatt; utóbb a' városban gyalog és lovas verokedések; a' Görögöknél fogságban lévő Magyar Szűznek nemcs bátorsága, 's a' győzedelmre való segedelme; végre a' Királynak a' várba diadalmas bemenetele, szemet szívet elragadtak. Ezen jeles eredeti játék-
nak is Kisfaludy Károly Ur a' Szerzője, a' ki valóban olly szerentsésen intézte el a' történetet, hogy a' várallan, de egymástól függő jelenések; a' nagy caractereknek egész kifejtése; a' szép és fontos mondások minden figyelmetes Nézőket az ő ditséretére fakasztottak. A' játszó személyek ezen darabban is a' Publicumnak tellyes meglegedését megnyerték, 's azon vigasztaló tapasztalással rekesztették-be mostani játszásokat, hogy a' Budai és Pesti Nemes Magyarság az ő előadásaira igen számosan öszvegyűlvén megbizonyítottta, hogy elevenen érzi a' nemzeti betsületet, 's igen örömet megtalalmazza a' Hazafiúságot. Ezen Játék jóvedelmét az egész Társaság' hasznára engedték a' Directiók, melly mintegy 2500 forintra ment. Ezen fellül az által is megtiszteltetett ezen végső előadás, hogy a' játék közben háromféle nyomtatott Verszetek repítették-le a' Néző Gyülekezett közzé.

Ez a' méltán ditsért Fejér Vármegyei Játszó-Szini Társaság azon ditsóséggel tért vissza; hogy több eredeti, vagy magokban igen nevezetes nagy Játékokat szerentsésen adott elő, mellyek ezek voltak: 1) A' Tatárok Magyar Országban. 2) Octavia. 3) A' Nap Szüzei. 4) Rolla Halála. 5) Zrínyi Miklós Halála. 6) Az Árulás és Szerelemföltés. 7) Az Indusok Angliában. 8) Frigyesi Elek. 9) A' Bűn. 10) Szaszen Julius; vagy az igasság szerető Minister. 11) Az Esküvés. 12) XII-dik Károly Bendernél. 13) Ilka, vagy Nandor Fejérvár bevétele. Mellyek közzül némelyeket Budán is eljátszottak, a' Publicumnak igen nagy meglegedésére. Mellyből az a' közhajtás támadott, hogy főbb helyekről olly kedvező intézetek tétettének, hogy egy Igazgatás alatt két állandó Társaság: u. m. Magyar és Német felváltva adná mutatványait.

Debreczen két ifjú Tudost vesztett el ebben az esztendőben; egyiket N. Kis Sámuel Urat, a' Rajzolás Professorát, hinek Architectúrára tartozó munkája kézírásban maradt; másikat, legközelebbé folyó Júnus hónap 9-dikén Tiszteletes Tatay Sándor hónap 9-dikén Debreczeni Reformata Ekklesia egyik Prédikátorát, életének 34-dik, Prédikátorságának 6-dik eszteadejében. Ennek némely Deák és Magyar Versein kívül, mellyek kinyomtatva vagnak; szép Prédikáziói maradtak kézírásban; úgy szintén a' közönséges Historiára való Jegyzési is, melly tudományt, a' Deák Ekesenszöllással és Görög nyelvel együtt, két esztendőig tanított vala a' Debreczeni Reform. Collegiumban, a' Prédikátorsága előtt: amaz a' mesterségek tanulói és kedvellői; ezt a' Tudomány és Ekesenszöllás Baráti szívesen sajnálják.